

XXXVI CONGRESO ENCIGA

23, 24 E 25 DE NOVIEMBRE DE 2023

I.E.S. LAGOA DE ANTELA | XINZO DE LIMIA

ORGANIZAN

I.E.S. Lagoa de Antela
Xinzo de Limia

ENCIGA

COLABORAN

XUNTA
DE GALICIA

CONSELLERÍA DE CULTURA,
EDUCACIÓN, FORMACIÓN
PROFESIONAL E UNIVERSIDADES

CONCELLO DE
XINZO DE LIMIA

CONCELLO DE
VILAR DE SANTOS

CONCELLO DE
Vilar
de Santos

XOVES 23 NOVEMBRO

15:30 Recepción e entrega de documentación no IES Lagoa de Antela (Xinzo de Limia)

Visita libre ás exposicións

Club de Ciencia IES Lagoa de Antela (corredor do primeiro andar do Edificio Lagoa)

Concurso Cartel XXXVI Congreso de ENCIGA (corredor Biblioteca Edificio Lagoa)

Mar de Antela (Edificio Antela)

Materiais Fondo ENCIGA

16:30 COMUNICACIÓNS E OBRADOIROS – Sesión 1

Aula 1 C-MA “Espirógrafos con impresión 3D na formación de futuro”

Fernández-López, Antía; Castiñeira, Gonzalo; F. Blanco, Teresa. Departamento Didácticas Aplicadas, Universidade de Santiago de Compostela,

Aula 2 C-FQ “Unha comparativa electricidade-gravitación e algo máis”

Gregorio Montes, Antonio. Catedrático de Física e Química de Ensino Secundario xubilado

Aula 5 C-ID “El solitario que nunca existió III: 60 años después”

Facal Díaz, José Manuel. IES John Rawls, Mount Auburn, Cambridge, Massachusetts

Aula Inf O-ID “Creación dunha ruta matemática con MCM”

*Fernández Fontenla, Iria. IES San Mamede (Maceda)
Ocampo Sanmamed, Ana María. IES Cidade de Antioquía (Xinzo de Limia)*

17:00 Intermedio – Visita ás exposicións

17:15 COMUNICACIÓNS E OBRADOIROS – Sesión 2

Aula 1 C-MA “Matemáticas e educación física na aula de primaria a través dun Escape room: diseño e implementación”

Riveiro, Pedro; Salgado, María; F. Blanco, Teresa. Departamento de Didácticas Aplicadas, Universidade de Santiago de Compostela

Aula 2 C-BX “Prácticas de cata no laboratorio de ciencias”

Ramada Zamora, Marta. IES Politécnico de Vigo

Aula 3 C-ID “Unha actividade de gamificación para traballar a competencia científica”

Silva Vicente, Mónica

Aula 4 C-ID “Deseño dunha semana da ciencia nun IES”

*Parada Nogueiras, Sandra. IES ROU, Vigo.
Simón Otero, Verónica. IES Salvaterra de Miño.*

Aula 5 O-ID “La derecha que nunca existió”

Facal Díaz, José Manuel. IES Chien-Shiung Wu, Ming De School, Liuhe, China

17:45 Intermedio – Visita ás exposicións

18:00 COMUNICACIÓNS E OBRADOIROS – Sesión 3

- Aula 1 C-MA** “Visualización espacial en educación infantil a través dunha viaxe artística”
De la Iglesia Bascoy, Andrea; González Sequeiros, Pablo. Facultade de Formación do Profesorado, Universidade de Santiago de Compostela
- Aula 2 C-BX** “Unha proposta de lectura crítica para identificar noticias falsas sobre as vacinas”
Rodríguez-Losada, Noela. Didáctica de las Ciencias Experimentales, Facultad de Educación, Universidad de Málaga.
Puig, Blanca. Didácticas Aplicadas, Facultade de Educación, Universidade de Santiago de Compostela.
Pérez Maceira, Jorge José. IES Ramón Cabanillas. Cambados (Pontevedra)
- Aula 3 C-MA** “Levamos a actualidade á aula”
Cachafeiro Chamosa, Luis Carlos. IES Pontepedriña de Santiago de Compostela
- Aula 4 C-ID** “Festival científico "CinVigo. Ciencia na rúa". Promocionando a ciencia entre a xuventude”
Queijo, Noel; Calvo, Lucía. CINBIO, Centro de Investigación en Nanomateriais e Biomedicina da Universidade de Vigo

18:30 CAFÉ DE CONFRATERNIDADE ofrecido por ENCIGA

19:00 Sesión de apertura do XXXVI Congreso no Salón de Actos do IES Lagoa de Antela

19:30 Proxección da curtametraxe “Retratos do silencio” de Miriam Opazo. 2º Premio Xuventude Crea 22

20:00 Conferencia: “Pasado e presente dos valores ambientais da Limia”. Dr. Serafín J. González Prieto, Presidente da Sociedade Galega de Historia Natural e Investigador Científico do CSIC

21:15 Viño de confraternidade ofrecido por ENCIGA e o IES Lagoa de Antela e o Concello de Xinzo de Limia

VENRES 24 NOVEMBRO

VISITAS GUIADAS E ACTIVIDADES (SAÍDA DESDE O INSTITUTO)

- 9:30 RUTA 1: Zonas recuperadas pola Sociedade Galega de Historia Natural (SGHN) relacionadas coa Lagoa de Antela (Exterior).
- 9:30 RUTA 2: Centro de Desenvolvemento Rural “O Viso”, en Lodoselo (Semiexterior).
- 9:30 RUTA 3: Castelo da Pena e Mosteiro do Bon Xesús (Exterior).
- 9:30 RUTA 4: Casa da Lagoa e Museo da Limia (Interior).
- 9:30 RUTA 5: Xinzo de Limia e Museo do Entroido (Semiexterior).

15:00 Visita ás exposicións

16:00 Conferencia: “O suicidio como “Wicked problem”. Dificultades na predición e estratexias de prevención”. **Dr. Alejandro García Caballero**, coordinador de programas de prevención e promoción da Saúde Mental do Servizo de Saúde Mental do SERGAS.

17:00 COMUNICACIÓNS E OBRADOIROS – Sesión 1

- Aula 1 C-MA** “Gamificando matemáticas a través das TIC: Unha proposta efectiva e afectiva”
Salgueiro, Carla; Castiñeira, Gonzalo. Departamento de Didácticas Aplicadas, Universidade de Santiago de Compostela
- Aula 2 C-FQ** “Difracción e espectroscopía XXS e XXL, dentro e fóra da Aula”
Vázquez Dorrió, Benito. Instituto de Física e Ciencias Aeroespaciais (IFCAE) e Escola de Enxeñaría de Minas e Enerxía, Universidade de Vigo.
Veiguela Fuentes, M.J. Instituto de Física e Ciencias Aeroespaciais (IFCAE). Universidade de Vigo
Queiruga-Dios, M. Departamento de Didácticas Específicas, Universidad de Burgos
Pozo-Antonio, J.S.. Escola de Enxeñaría de Minas e Enerxía, Universidade de Vigo
- Aula 3 C-ID** “O parque da Bouza: aproveitamos a nosa contorna”
González Lamas, Jesús; Pereira Vidal, Sonia; Díaz Prego, Cristina. CPR Plurilingüe Montesol, Vigo
Aznar Cuadrado, Virginia. Facultade de Formación do Profesorado, USC
- Aula 4 C-ID** “La investigación en Didáctica de las CC. Experimentales y sus peligros”
Otero, José. Universidad de Alcalá
Sanjosé, Vicente. Universitat de València
- Aula 5 O-ID** “Obradoiro: Papiroflexia, xeometría e flores”
Camiña Codesido, Sandra Yolanda. IES do Castro (Vigo)
Otero Suárez, Mª Teresa. Profesora de Matemáticas xubilada IES Antonio Fraguas (Santiago de Compostela)
Pérez López, Mª Trinidad. IES Ordes (Ordes)
- LabQca O-FQ** “Batalla de forzas intermoleculares”
Bermejo, Manuel R.; Fernández Fariña, Sandra; Fernández García, M. Isabel; González Noya, Ana M.; Maneiro Maneiro, Marcelino; Martínez Calvo, Miguel; Pedrido Castiñeiras, Rosa; Rodríguez Silva, Laura; Romero Castro, María J.; Velo Heleno, Isabel. Grupo de Innovación Docente CienciaNOSA USC
Fernández Fernández, Beatriz. IES Ánxel Fole (Lugo)
García Seijo, M. Inés. IES Lucus Augusti (Lugo)

17:30 Intermedio - Visita ás exposicións

17:45 COMUNICACIÓNS E OBRADOIROS – Sesión 2

- Aula 1 C-MA** “Unha proposta didáctica para unhas matemáticas saudables na educación primaria”
Dorrego, Iria; Castiñeira, Gonzalo. Departamento de Didácticas Aplicadas, Universidade de Santiago de Compostela
- Aula 2 C-FQ** “O descubrimento do osíxeno na historia”
Bermejo Patiño, Manolo; González-Noya, Ana M^a; Fernández Fariña, Sandra; Velo Heleno, Mª Isabel. Departamento de Química Inorgánica, Universidade de Santiago de Compostela
- Aula 3 C-MA** “Análise das enquisas electorais do 23X”
Carpente Sardiña, José Antonio. Profesor de matemáticas xubilado
- Aula 4 C-ID** “ERASMUS+ KA203: “FACING FIRE” no Lucus Augusti”
Rodríguez García, Xoán Carlos; Varela García, Verónica; Rodríguez López, Ana; Reija Otero, Belén. IES Lucus Augusti, Lugo.
Merino García, Agustín; Omil Ignacio, Beatriz; Souza-Alonso, Pablo Dep. de Edafoloxía e Química Agrícola. Escola Politécnica Superior, Universidade de Santiago de Compostela.
- Aula 6 C-ID** “Pensar cientificamente. Problemas sistémicos e acción crítica”
Puig, Blanca; Crujeiras Pérez, Beatriz; Blanco Anaya, Paloma; Aznar Cuadrado, Virginia. Departamento de Didácticas Aplicadas, Universidade de Santiago de Compostela.
Cambeiro Cambeiro, Fermín. IES Plurilingüe de Ames. Bertamiráns. A Coruña.
García Seijo, Mª Inés. IES Lucus Augusti. Lugo.
Villar López, María. Departamento de Didácticas Aplicadas e Facultade de Veterinaria da Universidade de Santiago de Compostela.

18:15 CAFÉ DE CONFRATERNIDADE ofrecido por ENCIGA

19:00 Conferencia: “Descubrimiento de fármacos en el siglo XXI. Empezando en secundaria”. Dra. Mª Isabel Loza García, catedrática de Farmacología da USC

20:15 ASSEMBLEA EXTRAORDINARIA DE ENCIGA no Salón de Actos do IES Lagoa de Antela

20:30 ASSEMBLEA ORDINARIA DE ENCIGA no Salón de Actos do IES Lagoa de Antela

22:00 CEA DE CONFRATERNIDADE no Restaurante Novaiño (Sandiás)

SÁBADO 25 NOVEMBRO

09:00 **Visita ás exposicións**

09:30 **COMUNICACIÓNS E OBRADOIROS – Sesión 1**

- Aula 1 C-MA** “Deseño e impresión 3D para a aprendizaxe de matemáticas en educación primaria”
Pérez Arias, Diego; González Sequeiros, Pablo. Facultade de Formación do Profesorado, Universidade de Santiago de Compostela
- Aula 2 C-BX** “ “De profesión patóloga”: unha proposta didáctica baseada no emprego do kit Animal CSI para Bioloxía, Xeoloxía e Ciencias Ambientais de 1º de Bacharelato”
Cabanelas Dopazo, Eva. CIFP Porta da Auga, Ribadeo
- Aula 3 C-FQ** “Axentes químicos: a importancia da educación no camiño cara a prevención”
*Caneda Cabrera, Manuela. Técnica de Prevención de Riscos Laborais
Liste López, Socorro. IES Pontepedriña. Santiago*
- Aula 4 C-MA** “Recensión das “I Jornadas sobre Materiales para el Aula de Matemáticas de Secundaria””
García-Rodeja Gayoso, Juan. IES Plurilingüe A Cachada (Boiro)
- Aula 5 O-ID** “Ciencia peregrina: Un taller multisensorial de descubrimento del Camino de Santiago ”
Vidal Vidal, Ángel. Facultade de Ciencias, Universidade de Santiago de Compostela, Campus de Lugo

10:00 **Intermedio – Visita ás exposicións**

10:15 **COMUNICACIÓNS E OBRADOIROS – Sesión 2**

- Aula 1 C-MA** “Organización de Matemáticas na rúa”
*Fernández Fontenla, Iria. IES San Mamede (Maceda)
Ocampo Sanmamed, Ana María. IES Cidade de Antioquía (Xinzo de Limia)*
- Aula 2 C-BX** “Eu son ornitóloga”
Rodríguez Piñeiro, Jéssica. CEIP Plurilingüe de Cedeira
- Aula 3 C-ID** “Trabajando por proyectos de investigación. Un punto de vista muy importante: el del alumnado”
Yebra Ferro, Miguel A.; Díaz Enríquez, Rodrigo. IES Lagoa de Antela (Xinzo de Limia)
- Aula 4 C-FQ** “O laboratorio como recurso para desenvolver o coñecemento epistémico e o pensamento crítico na educación secundaria”
*González Rodríguez, Leticia; IES da Terra Chá, José Trapero Pardo (Lugo)
Crujeiras-Pérez, Beatriz. Departamento de Didácticas Aplicadas, Universidade de Santiago de Compostela*
- Aula 6 C-ID** “Arteciencia: estampa a túa identidade”
*Villar López María. Departamento de Didácticas Aplicadas, Universidade de Santiago de Compostela
Fernández Villar, Sabela. CIFP Politécnico de Lugo
Blanco Anaya, Paloma. Departamento de Didácticas Aplicadas, Universidade de Santiago de Compostela*
- LabQca O-ID** “A práctica investigadora na aula”
Novo Rodríguez, Mercedes; Al-Soufi, Wajih. Grupo de Innovación Docente XuvenCiencia. Universidade de Santiago de Compostela

10:45 **Intermedio – Visita ás exposicións**

11:00 COMUNICACIÓN E OBRADOIROS – Sesión 3

Aula 1 C-MA “Números, Teoremas y Minotauros”

*Benincasa, Paolo. Max-Planck-Institut für Physik, Werner-Heisenberg-Institut, München, Alemania
Asociación Cultural “La Ricotta”, Castro Caldelas, España*

Aula 2 C-BX “Estudo do efecto neurolóxico do cannabidiol no peixe cebra ”

*Villar López María; Blanco Anaya, Paloma. Departamento de Didácticas Aplicadas, USC
Fernández Villar, Sabela. CIFP Politécnico de Lugo*

Aula 3 C-FQ “Bioinorgánica. A vida máis aló do carbono”

*Bermejo, Manuel R.; Fernández Fariña, Sandra; Fernández García, M. Isabel; Gómez Fórneas, Esther; González Noya, Ana M.; Maneiro Maneiro, Marcelino; Sánchez González, Ángeles
Departamento de Química Inorgánica, Universidade de Santiago de Compostela*

Aula 4 C-MA “Applets Geogebra adaptados para alumnado con Trastorno de Espectro Autista”

Martínez Gil, Claudio. IESO La Paz Cintruénigo (Navarra)

Aula 5 C-ID “¡Una charla muy picante! Desgranando los misterios de los pimientos de Padrón”

Vidal Vidal, Ángel. Facultade de Ciencias, Universidade de Santiago de Compostela, Campus de Lugo

11:30 CAFÉ DE CONFRATERNIDADE ofrecido por ENCIGA

12:00 ACTO DE HOMENAJE. ANXO FREIRE: Memoria de ENCIGA

13:00 Conferencia: “El espejismo de la mayoría”. Dr. Eduardo Sáenz de Cabezón, Profesor Titular do Departamento de Matemáticas e Computación na Universidade de La Rioja (España).

14:30 Clausura do XXXVI Congreso

BX: Bioloxía e Xeoloxía

FQ: Física e Química

O: Obradoiro de 90’

ID: Interdisciplinares

MA: Matemáticas

C: Comunicación de 30’